

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»

ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФІЇ, ІСТОРІЇ ТА ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ, ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ТА ФІЛОСОФІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 9. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ПРАВОЗНАВСТВА У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Освітня програма:	«Середня освіта (Історія та правознавство)»
Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Спеціальність:	014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка

Робоча програма навчальної дисципліни: «Методика навчання історії та правознавства у закладах загальної середньої освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Розробник: кандидат історичних наук, доцент кафедри історії, теорії держави і права та філософії *Старжець Володимир Іванович*

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри історії теорії держави і права та філософії.

Протокол від 24.08. 2024р. № 1

Завідувач кафедри *Лопатка Н.М.* доц. Лопатка Н. М.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «Середня освіта (Історія та правознавство)» зі спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка.

Гарант освітньої програми *Лопатка Н.М.* (Лопатка Н.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією факультету географії, історії та туризму.

Протокол від 24.08. 2024р. № 1

Голова *Яковчук О.В.* (*Яковчук О.В.*)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язковий освітній компонент	
Змістових модулів – 1 Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) Освітньо-професійна програма: «Середня освіта (Історія та правознавство)»	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	20 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	100 год.
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Методика навчання історії та правознавства у закладах загальної середньої освіти» є опанування студентами суті інноваційних процесів у системі шкільної історичної та правознавчої освіти. Реалізація компетентнісного підходу у процесі навчання історії та правознавства у ЗЗСО. Застосування основних освітніх технологій розвитку навчальних здібностей учнів. Підготовка студентів до сучасної професійної педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах.

Завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти зі структурою та змістом шкільного курсу історії та правознавства у ЗЗСО;
- формування знань про основні дидактичні аспекти методики навчання історії і правознавства в Новій українській школі;
- розвиток вмінь і навичок, що визначають професіоналізм вчителя громадянської та історичної освітньої галузі;
- орієнтування у програмах, шкільних підручниках та методичних посібниках, моделюванні сучасного навчального процесу з історії та правознавства;
- підготовка студентів до педагогічної діяльності у загальноосвітніх закладах;
- виховання прагнення до нових знань, самовдосконалення, постійного творчого пошуку.

Під час лекційних, практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК (фахові компетентності).**

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК9. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учасника освітнього процесу, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО», студенти повинні володіти такими **програмними результатами навчання:**

РН1. Застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності: з історії, правознавства, методики навчання історії та методики навчання правознавства) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблювати знання з предметної області.

РН2. Використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН7. Описувати показники якості педагогічної діяльності, аналізувати можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначати індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирати ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН8. Демонструвати вміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов освітнього процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН9. Називати і аналізувати шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструвати вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН10. Демонструвати вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН15. Застосовувати для забезпечення суб'єкт-суб'єктного підходу в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей.

РН17. Здатність до практичного застосування нових ідей, пропозицій, освітніх практик з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти методики викладання суспільних дисциплін у сучасній українській школі.

Тема 1. «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.

Мета, завдання, структура та особливості викладання курсу «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО». Методика викладання історії та правознавства в школі як педагогічна навчальна дисципліна. Сучасна система історичної та правової шкільної освіти. Законодавство та Державні стандарти середньої освіти (2011, 2020). Шкільні програми з історії та правознавства: мета, завдання, зміст курсів та вимоги до формування вмінь і навичок учнів. Організація освітнього процесу в умовах воєнного стану.

Література: основна [1-4,7,12,17,20,24,27,33,39], допоміжна [44,48,50,53-58,64,68,72].

Тема 2. Формування освітніх компетентностей НУШ на уроках історії та правознавства.

Освітні компетентності НУШ, які формує базова середня освіта. Основні компоненти змісту історичної та правової освіти за Державним стандартом. Характеристика ключових та предметних компетентностей, що формує громадянська та історична освітня галузь. Історична та правова предметні компетентності. Розвиток громадянської компетентності. Розвиток наскрізних вмінь. Академічна доброчесність у ЗЗСО. Класифікація та методика формування вмінь та навичок учнів з історії та правознавства.

Література: основна [1,5,9,12,18,19,24,29,31,36], допоміжна [46,53,59,60,63,67,71,73].

Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.

Інноваційні процеси навчання предметів ГЮГ у сучасній школі. Основні освітні технології розвитку навчальних здібностей учнів. Проблемне навчання як важлива освітня технологія. Технології активного навчання. Методика використання інтерактивного навчання. Проєктне та дослідницьке навчання на уроках історії та правознавства. Використання сучасних інноваційних та цифрових технологій на уроках суспільних дисциплін. Синхронне та асинхронне навчання.

Література: основна [4,6,12,13,20,21,26,40,43], допоміжна [45,53,56,63,66,74].

Тема 4. Методи навчання історії та правознавства у школі.

Методичні рекомендації до навчання предметів громадянської та історичної освітньої галузі. Класифікація методів навчання історії та правознавства у школі. Проблема методики формування історичного та правового мислення школярів. Організація самостійної роботи учнів в процесі навчання. Методичні прийоми роботи з різними видами джерел інформації та розвитку критичного мислення школярів. Формування практичних навичок роботи з нормативно-правовими актами. Фронтальна, групова та індивідуальна робота на уроках.

Література: основна [3,6,10,12,19,20,21,26,30], допоміжна [45,46,51,52,56,63,69,71].

Тема 5. Основні засоби навчання суспільних предметів.

Аналіз навчально-методичного комплексу шкільних курсів з історії та правознавства: підручники, посібники, хрестоматії, робочі зошити, онлайн-застосунки тощо. Наочність на уроках: характеристика, правила застосування та виготовлення в процесі навчання. Технічні

засоби навчання на уроках: класифікація, принципи та прийоми використання. Засоби та інструментарій дистанційного навчання.

Література: основна [4,6,18,20,21,26,30,41,43], допоміжна [45,48,52,56,57,61,72,75].

Тема 6. Урок як основна форма навчання.

Урок як основна форма навчання учнів суспільним дисциплінам. Теоретичні основи уроку. Основні вимоги до сучасного уроку з історії та правознавства. Класифікація уроків: типи та форми уроків. Особливості підготовки, побудови та проведення в основній і старшій школі. Структура сучасного уроку та основні етапи його реалізації вчителем. Реалізація компетентнісного підходу в різних типах уроків. Міжпредметні зв'язки та наскрізні лінії на уроках історії та правознавства. Виховання учнів – невід'ємна частина освітнього процесу.

Література: основна [1,6,9,10,14,16,19,20,22,23,26,34], допоміжна [45,56,61,69,71,74].

Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства в старшій школі.

Особливості навчального процесу в старшій школі. Зміст та організація інтерактивного навчання. Інтерактивні технології навчання та особливості їх застосування на уроках історії та правознавства старшої школи. Структура інтерактивного уроку. Складнощі побудови навчання на активній взаємодії вчителя та учнів. Проектний та дослідницький підходи в 10-11 класах. Онлайн-ресурси для проведення інтерактивних уроків історії та правознавства.

Література: основна [3,4,15,22,25,30,35,38,43], допоміжна [51,53,56,60,63,69,71,73].

Тема 8. Використання цифрових інновацій для навчання.

Сучасний вчитель та інформаційно-комунікаційна компетентність на уроках у Новій українській школі. Цифрові інструменти навчання на уроках ГІОГ. Підвищення ефективності уроків історії засобами цифрових інновацій. Google Classroom та інші платформи онлайн-навчання. Онлайн-сервіси і додатки на уроках історії та правознавства. Інструменти візуалізації для уроків історії та правознавства. Особливості та головні труднощі організації дистанційного навчання. Медіаграмотність в сучасному освітньому просторі.

Література: основна [9,14,15,22,25,34,36,39,42], допоміжна [44,48,49,53,57,63].

Тема 9. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.

Функції, види і форми перевірки результатів навчання. Сучасні підходи до оцінювання навчальних досягнень школярів на уроках історії та правознавства. Технології оцінювання рівнів навчальних досягнень учнів в основній та старшій школі у контексті компетентнісного підходу. Методика використання прийомів формульовального оцінювання. Самооцінювання та взаємооцінювання учнів. Рефлексія та аналіз уроку – основа якісного навчання.

Література: основна [1,4,10,12,17,20,22,26,30,35], допоміжна [45,48,53,56,69].

Тема 10. Методична робота та професійний портрет вчителя суспільних дисциплін.

Етапи професійного вдосконалення сучасного вчителя. Методична робота в школі, її форми. Підвищення кваліфікації вчителів. Виховні цілі і завдання предметів ГІОГ відповідно до Концепції НУШ. Форми і методи позакласної роботи з учнями. Краєзнавчі дослідження та їх роль у розширенні світогляду школярів. Учитель історії та правознавства: права та обов'язки. Професіограма і професійний портрет вчителя суспільних дисциплін. Педагогічна свобода. Індивідуальний стиль діяльності педагога.

Література: основна [1,7,9,17,20,21,26,32,43], допоміжна [45,47,50,55,57,61,70,75].

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти методики викладання суспільних дисциплін у сучасній українській школі.												
Тема 1. «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 2. Формування освітніх компетентностей НУШ на уроках історії та правознавства.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 4. Методи навчання історії та правознавства у школі.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 5. Основні засоби навчання суспільних предметів.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 6. Урок як основна форма навчання.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства в старшій школі.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 8. Використання цифрових інновацій для навчання.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 9. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Тема 10. Методична робота та професійний портрет вчителя суспільних дисциплін	12	2	2	-	-	8	12	1	1	-	-	10
Усього	120	20	20	-	-	80	120	10	10	-	-	100

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасна система історичної та правової шкільної освіти	2/1
2	Формування освітніх компетентностей НУШ на уроках історії та правознавства.	2/1
3	Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	2/1
4	Методи навчання історії та правознавства у школі.	2/1
5	Основні засоби навчання суспільних предметів.	2/1
6	Урок як основна форма навчання.	2/1
7	Інтерактивне навчання історії та правознавства в старшій школі.	2/1
8	Використання цифрових інновацій для навчання.	2/1
9	Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	2/1
10	Методична робота та професійний портрет вчителя суспільних дисциплін.	2/1
	Разом	20/10

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Розвиток методики навчання суспільних дисциплін в Україні.	4/5
2.	Нормативно-правова база, що регулює громадянську та історичну освітню галузь.	4/5
3.	Зміст і структура навчальних програм з історії та правознавства.	4/5
4.	Сучасні освітні технології навчання.	4/5
5.	Характеристика ключових та предметних компетентностей НУШ.	4/5
6.	Історична та правова предметні компетентності. Наскрізні змістові лінії.	4/5
7.	Методика формування правознавчих понять.	4/5
8.	Виховний процес на уроках історії відповідно до Концепції НУШ.	4/5
9.	Методика формування вмінь і навичок в процесі вивчення історії та правознавства.	4/5
10.	Методика роботи з підручником на уроках суспільних дисциплін.	4/5
11.	Особливості роботи учнів з різними джерелами інформації.	4/5
12.	Проблемний та дослідницький метод навчання історії та правознавства.	4/5
13.	Організація роботи з нормативно-правовими документами на уроках правознавства.	4/5
14.	Класифікація типів уроків. Підготовка вчителя до уроку.	4/5
15.	Методи інтерактивного навчання історії та правознавства.	4/5
16.	Використання цифрових технологій в сучасному навчальному процесі.	4/5
17.	Місце і роль краєзнавчого матеріалу в курсі історії України.	4/5
18.	Види оцінювання знань учнів. Формувальне оцінювання.	4/5
19.	Позакласна робота з історії та правознавства. Зміст, форми, значення.	4/5
20.	Методична робота та підвищення кваліфікації в ЗЗСО. Професіограма вчителя суспільних дисциплін.	4/5
	Разом	80/100

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для опрацювання тем дисципліни	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні аспекти методики викладання суспільних дисциплін у сучасній українській школі.				
Тема 1. «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» як педагогічна дисципліна	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [1-4,7,12,17,20,24,27,33,39], допоміжна [44,48,50,53-58,64,68,72], інформаційні ресурси [1-12].	6
Тема 2. Формування освітніх компетентностей НУШ на уроках історії та правознавства.	Самостійне опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань практичної №2	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,5,9,12,18,19,24,29,31,36], допоміжна [46,53,59,60,63,67,71,73].	6
Тема 3. Освітні технології навчання історії та правознавства у школі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №3	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [4,6,12,13,20,21,26,40,43], допоміжна [45,53,56,63,66], інформаційні ресурси [1-12].	6
Тема 4. Методи навчання історії та правознавства у школі.	Анотація матеріалу. Вивчення основних визначень і термінів	Представлення анотованого матеріалу. Тести.	основна [3,6,10,12,19,20,21,26,30], доп. [45,46,51,52,56,63,69,71].	6
Тема 5. Основні засоби навчання суспільних предметів.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №5	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [4,6,18,20,21,26,30,41,43], допоміжна [45,48,52,56,57].	6
Тема 6. Урок як основна форма навчання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №6	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [1,6,9,10,14,16,19,20,22,23,26], допоміжна [45,56,61,69,71], інформаційні ресурси [1-12].	6
Тема 7. Інтерактивне навчання історії та правознавства в старшій школі.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №7	Здача виконаних практичних завдань з захистом теоретичних положень	основна [3,4,15,22,25,30,35,38,43], допоміжна [51,53,56,60,63,69,71,73].	6

Тема 8. Використання цифрових інновацій для навчання.	Анотація матеріалу за темою.	Представлення анотованого матеріалу. Усне опитування.	основна [9,14,15,22,25,34,36,39,42], допоміжна [44,48,49,53,57].	6
Тема 9. Способи перевірки та оцінювання результатів навчання.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичної №9	Здача виконаних практичних завдань. Усне опитування.	основна [1,4,10,12,17,20,22,26,30,35], допоміжна [45,48,53,56,69].	6
Тема 10. Методична робота та професійний портрет вчителя суспільних дисциплін.	Анотація матеріалу за темою. Виконання практичної №10	Здача виконаних практичних завдань. Тести.	основна [1,7,9,17,20,21,26,32,43], допоміжна [45,47,50,55,57,61,70,75], інф. рес. [1-12].	6

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання сприяють кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» та формуванню у них навичок та вмінь самостійно одержувати додаткові знання.

Підготовка доповідей або презентацій як форма індивідуальної роботи навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Оцінка доповіді враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб реферат, презентація або проєкт були виконані відповідно до теми, повністю розкривали проблему дослідження та не порушували норм академічної доброчесності.

Орієнтовна структура індивідуального науково-дослідного завдання: вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел та літератури, додатки (якщо вони є).

Перелік індивідуальних завдань

1. Розробка методичних і дидактичних матеріалів. Відповідні матеріали (розробка уроків, методичні рекомендації/вказівки, пам'ятки, методичні розробки, тести, відомості про історичні постаті, правові кросворди, ребуси, роздатковий матеріал тощо) подаються в окремії теці, з обов'язковою презентацією/захистом на занятті.

2. Проаналізувати чинні модельні навчальні програми з історії та правознавства за планом: структура курсу, його хронологічні межі, періодизація; компетентнісний потенціал та міжпредметні зв'язки; система правових понять та закономірностей; система конкретно-історичних фактів. Проблемно-тематичне групування матеріалу; розвиток умінь і навичок; очікувані результати навчання.

3. Зробити аналіз підручника: характеристика тексту (головний, додатковий, пояснювальний); апарат організації засвоєння; апарат орієнтування; ілюстративний матеріал. Компетентнісний потенціал та дослідницький підхід. Підготувати для демонстрації в аудиторії презентацію будь-якого підручника з історії чи правознавства.

8. Методи навчання

У процесі вивчення дисципліни «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» застосовуються наступні методи навчання:

- словесні методи навчання, пояснювально-ілюстративний метод із використанням мультимедійних презентацій під час викладу лекційного матеріалу;
- бесіда з елементами дискусії, ситуативний підхід, бесіда за «круглим столом», «питання-відповідь»;

- проблемно-пошуковий та евристичний (диспут) методи навчання;
- дослідницький метод під час виконання самостійної роботи;
- практичні методи навчання: вправи, задачі, кейси, есе тощо;
- наочні методи навчання: демонстрація, ілюстрація, презентація, навчальні фільми, використання Jamboard, відеолекції.

9. Методи контролю

При вивченні студентами курсу «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» застосовуються такі методи контролю:

- поточне (усне) опитування, дискусійне обговорення проблем на практичних заняттях;
- поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів, експрес-контролю тощо, перевірки результатів виконання різноманітних індивідуальних завдань тощо;
- контроль самостійної роботи, представлення презентацій;
- індивідуальне та фронтальне опитування;
- поточне тестування;
- аналіз та оцінювання результатів навчання;
- тестовий підсумковий контроль.

10. Питання гарантованого рівня знань здобувачів вищої освіти

1. Розвиток шкільної історичної освіти та методики навчання в Україні.
2. Проблема методики формування правового мислення школярів.
3. Нормативно-правова база, що регулює громадянську та історичну освітню галузь.
4. Зміст і структура шкільних навчальних програм з історії.
5. Зміст, структура та значення курсу правознавства в системі ЗЗСО.
6. Місце і роль краєзнавчого матеріалу в курсі історії України.
7. Сучасні освітні технології навчання.
8. Характеристика ключових та предметних компетентностей, що формує НУШ.
9. Історична та правова предметні компетентності. Розвиток наскрізних вмінь.
10. Академічна доброчесність та медіаграмотність у ЗЗСО.
11. Історичні факти, їх значення у вивченні історії.
12. Методика формування правознавчих понять.
13. Виховні можливості шкільного курсу правознавства та методика їх реалізації.
14. Організація виховного процесу на уроках історії відповідно до Концепції НУШ.
15. Розвиток вмінь учнів в процесі вивчення історії. Класифікація вмінь.
16. Методика формування вмінь і навичок в процесі вивчення правознавства.
17. Методи та засоби навчання.
18. Усний виклад матеріалу. Вимоги до усного викладу.
19. Методика роботи з підручником на уроках суспільних дисциплін.
20. Методика опрацювання учнями різних джерел інформації.
21. Класифікація наочності та методика її використання на уроках.
22. Особливості роботи учнів з історичною картою.
23. Проблемний метод навчання історії та правознавства.
24. Організація практичних занять на уроках історії.
25. Організація роботи з нормативно-правовими актами на уроках правознавства.
26. Дидактична сутність міжпредметних і міжкурсівих зв'язків та їх значення.
27. Урок – основна форма організації освітнього процесу.
28. Структура та вимоги до сучасного уроку.
29. Класифікація типів уроків. Підготовка вчителя до уроку.
30. Характеристика комбінованого уроку.
31. Характеристика уроку узагальнення та систематизації знань, вмінь та навичок.

32. Уроки семінарського та практичного типу.
33. Переваги і недоліки інтерактивних технологій навчання.
34. Методи інтерактивного навчання історії та правознавства учнів старшої школи.
35. Методика використання ТЗН на уроках історії та правознавства.
36. Використання цифрових технологій в сучасному навчальному процесі.
37. Онлайн-інструменти на уроках історії та правознавства.
38. Організація дослідницької роботи на уроках історії.
39. Норми оцінювання знань учнів з історії та правознавства.
40. Види оцінювання знань учнів. Формувальне оцінювання.
41. Критерії письмової перевірки знань та вмінь.
42. Позакласна робота з історії та правознавства. Зміст, форми, значення.
43. Кабінет історії/правознавства у сучасній школі.
44. Професіограма учителя суспільних дисциплін
45. Методична робота та підвищення кваліфікації в ЗЗСО.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсум- ковий контроль	Сума
Змістовий модуль 1											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	залік	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Студент виявляє особливі творчі здібності, глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку; застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач; володіє вмінням надавати чітку аргументовану відповідь.	зараховано
82-89	B	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи, надає лаконічну відповідь майже на всі поставлені питання; самостійно виправляє незначні допущені помилки.	зараховано
74-81	C	Студент вміє оперувати необхідним колом понять та категорій; узагальнювати та систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві	
64-73	D	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, слабе їх застосування при розв'язанні практичних завдань; аналізує навчальний матеріал за допомогою викладача, надає мало аргументовані відповіді, виправляє не всі помилки, значна кількість яких є суттєвими	зараховано

60-63	E	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, проте має фрагментарне уявлення про деякі поняття та категорії курсу; надає неповне висвітлення змісту питань; має недостатнє вміння зробити висновки; відповіді містять значну кількість недоліків і помилок	
35-59	FX	Студент не опанував значну частину матеріалу курсу; не володіє понятійним апаратом; не опрацював базову та допоміжну літературу. Мова не виразна, обмежена, бідна, малий словниковий запас. Практичні навички на рівні розпізнавання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методика навчання історії та правознавства у ЗЗСО» включає:

1. Підручники, монографії, періодика.
2. Опорні конспекти лекцій по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення в електронному вигляді (навчальна платформа moodle).
3. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт (навчальна платформа moodle).
4. Мультимедійний супровід до тем з курсу (навчальна платформа moodle).
5. Пакети тестових завдань для модульного та екзаменаційного контролю (навчальна платформа moodle).

13. Рекомендована література

Основна

1. Державний стандарт базової середньої освіти. 2020. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
2. Carretero, M., & Pérez-Manjarrez, E. (2022). Learning history. In K. Sawyer (Ed.), *Cambridge handbook of learning sciences* (3rd ed., pp. 523–542). Cambridge University Press. URL: <https://doi.org/10.1017/9781108888295.032>
3. Quality history education in the 21st century – Principles and guidelines. URL: <https://rm.coe.int/prems-108118-gbr-2507-quality-history-education-web-21x21/16808eace7>
4. Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 10 травня 2023 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. 305 с. URL: https://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Conference/aktual_n_problemi_tmn_.pdf
5. Баханов К. О. Навчання історії в школі під кутом зору компетентнісного підходу: посібник для вчителя. Х.: «Основа». 2012. 127 с.
6. Головка Н. І. Методика викладання правознавства: навч. посіб. К.: «Персонал», 2017. 202 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/metod_vykl_pravo.pdf
7. Давидюк Р. П., Старжець В. І. Організація дослідницького навчання в процесі професійної підготовки майбутніх вчителів історії. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 56–62. URL: <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2024-2-08>
8. Журба К. О., Бех І. Д., Докукіна О. М., Федоренко С. В., Шкільна І. М. Національно-культурна ідентичність у становленні підлітка. Київ: НАПН України, 2019. URL: <http://repository.ldufk.edu.ua:8080/handle/34606048/32719>

9. Кінд-Войтюк Н. Сучасний вчитель історії та інформаційно-комунікаційна компетентність на уроках у Новій українській школі. *Літопис Волині*. 2021. Вип. 24. С. 103–107. URL: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2021.24.17>
10. Косенко Ю. М. Формування історичних уявлень у дітей з інтелектуальними порушеннями. *Inclusion and Diversity*. 2024. № 3. С. 39–48. URL: <https://doi.org/10.32782/inclusion/2024.3.7>
11. Костюк І. А. Практичні заняття з історії як засіб розвитку критичного мислення та дослідницьких навичок учнів. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія і методика навчання*. 2014. № 1. С. 6–8.
12. Кришмарел В. Ю., Малієнко Ю. Б., Мацейків Т. І., Ремех Т. О. Актуальні питання компетентнісно орієнтованої методики навчання історії та громадянської освіти в ліцеї: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 334 с.
13. Курилів В. Методика викладання історії: навч. посіб. Х.; Торонто: «Ранок». 2008. 256 с.
14. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: посібник для вчителя / За ред. В. Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза К.: Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. 201 с. URL: <https://www.aup.com.ua/upd/mo.pdf>
15. Мирошніченко В. О. Використання сучасних інформаційних технологій: формування мультимедійної компетентності (для спеціальності - Історія): навч. посіб. / ред.: К. О. Баханов. Київ: Центр учб. літ., 2015. 294 с.
16. Мисан В. О. Писемні джерела на уроках історії. 5-11 класи. К.: Шкільн. світ, 2009. 104 с.
17. Мисан В. О. Принципи змісту шкільного курсу історії України як дидактична проблема *Проблеми дидактики історії*. 2017. Вип. 8. С. 49-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prdist_2017_8_7
18. Мороз П. В., Мороз І. В. Формування дослідницької компетентності засобами сучасного шкільного підручника історії. *Проблеми сучасного підручника*. 2020. Вип. 24. С. 141–162. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-24-142-162>
19. Охредько О. Е. Формування предметно-історичних компетентностей на уроках історії України в 7-9 класах. *Інтерактивна школа творчого вчителя*. 2021. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/79-93538546/93538546#5>
20. Педагогіка. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. І. Прокопенко, В. Гриньової, О. Іонової та ін. Х.: Фоліо, 2015. 572 с.
21. Петков С. В., Коломоець С. Д. Методика викладання в школі: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 216 с.
22. Пижик А. М., Черевичний Г. С. Методика викладання історії в школі: навчально-методичні матеріали для студентів історичного факультету. Навчальний посібник. К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2020. 112 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1X3hUpb2K7rJJdzgZjMVVcBwEKN40kOoB/view>
23. Пізнавальні, проблемні та порівняльні задачі на уроках історії / Упоряд. Н. І. Харківська. Харків: «Основа», 2020. 144 с.
24. Пометун О. І. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан, В. С. Власов. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 208 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/komp_2018.pdf
25. Пометун О. І., Гупан Н. М., Ремех Т. О., Серова Г. В. Основи інтегрованого навчання учнів громадянської освіти та історії в 5–6 класах: метод. посіб. К.: «Освіта», 2024. 134 с.
26. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2009. 328 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Pometun_Olena/Metodyka_navchannia_istorii_v_shkoli
27. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2013. 440 с.
28. Практичні заняття з історії в основній школі: методичний посібник / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 160 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/zan_hist_2018.pdf

29. Притула О., Рябовол Л. Правова предметна компетентність: аналіз наукових підходів до визначення поняття та структурування. *Теорія та методика навчання суспільних дисциплін: науково-педагогічний журнал*. 2020. № 1(8). С. 149–153. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/90c5d783-a3ba-4f5f-9316-755a574e43b6>
30. Ремех Т. О. Методика навчання учнів 9-го класу основ правознавства: методичний посібник. К.: ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 96 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/metod_navch_2018.pdf
31. Ремех Т.О. Компоненти і прояви правової предметної компетентності учня. *Народна освіта*. № 3(27). 2015. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3741
32. Рябовол Л., Ремех Т. Системний аналіз оновленої навчальної програми «Основи правознавства» (9 клас). *Український Педагогічний журнал*. 2023. № 1. С. 112–121.
33. Рябовол Л. Т. Компетентнісний потенціал суспільствознавчих предметів (за ключовими компетентностями). *New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters: Collective monograph*. Vol. 2. Riga, Latvia : Baltija Publishing», 2021. С. 150-167. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-032-2-34>
34. Рябовол Л. Т. Система навчання правознавства учнів основної і старшої школи. Кіровоград: Полімед-Сервіс, 2015. 360 с.
35. Старжець В. І. Методика використання формульованого оцінювання на уроках історії. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка*. 2023. Вип. 64. Том 2. С. 317–322. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-50>
36. Старжець В. І., Левдер А. І. Сучасні підходи до формування громадянської компетентності учнів на уроках історії України в 10–11 класах. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 6(24). С. 944–956. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6\(24\)-944-956](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6(24)-944-956)
37. Старша профільна школа: кроки до становлення. Методичні рекомендації / Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019. 52 с.
38. Теорія і практика запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі: колект. моногр. / Гол. ред.: К. О. Баханов. Донецьк: Ландон-XXI, 2012. 519 с.
39. Терно С. О. Критичне мислення та інноваційні стратегії в історичній освіті: посібник для здобувачів ст. вищ. осв. магістра ОПП «Середня освіта (Історія)». Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 120 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/123>
40. Терно С. О. Критичне мислення: методи та стиль навчання. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2019. Вип. 52. Том 2. С. 183-189. URL: <https://doi.org/10.26661/swfh-2019-52-055>
41. Шимон Ю. Ю. Використання краєзнавчого матеріалу на уроках історії України. *Історія України*. 2011. № 10. С. 9-11.
42. Шкільний курс правознавства та методика його викладання: навчально-методичний посібник / Укладачі: Ю. А. Хоптяр, А. В. Семенюк-Прибатень. Кам-Под.: Абетка світ, 2024. 90 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/8089/Shkilnyi-kurs-pravoznavstva-ta-metodyka-yoho-vykkladannia.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
43. Яковенко Г. Методика навчання історії: навчально-метод. посіб. Х.: ХНАДУ, 2017. 324 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Yakovenko_Halyna/Metodyka_navchannia_istorii_navchalno-metodychnyi_posibnyk.pdf

Допоміжна

44. Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2022/2023. Statistics Poland. 2023. URL: https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5488/1/18/1/oswiata_i_wychowanie_w_roku_szkolnym_2022-2023.pdf
45. Баханов К. О. Професійний довідник вчителя історії. Харків: Основа, 2011. 240 с.

46. Булда А. А. Навчати умінню вчитися. Методика формування предметних умінь старшокласників у процесі вивчення правознавства: навч.-метод. посіб. К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. 296 с.
47. Бачинський Т. Правова культура шкільної молоді: аксіологічний підхід. *Молодіжна політика: проблеми та перспективи: зб. наук. праць*. 2010. С. 196–198.
48. Боровець І., Дубінський В., Паур І. Навчання історії в зарубіжній школі: навч. посіб. / За ред. С. Копилова. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. 244 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/4575/Borovets-I.-Dubinskyi-V.-Paur-I.-Navchannia-istorii-v-zarubizhnii-shkoli.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
49. Дічек Н. Освітнє красзнавство в Україні: оновлення теоретичних засад і виклики інформаційної війни. *Український Педагогічний журнал*. 2024. № 2. С. 172–187.
50. Демократична школа: практичний посібник / заг. ред. О. Шинаровська. К.: ЄЦВ, 2017. 38 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1ECxrTI84vNk691LD6t9loJMNMHtTKQ4O/view>
51. Енциклопедія інтерактивного навчання / Олена Пометун. Київ: [б. в.], 2007. 141 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Pometun_Olena/Entsyklopediia_interaktyvnoho_navchannia.pdf
52. Жидкова Н. Формування вмінь аналізувати нормативно-правові акти на уроках правознавства. *Історія в школах України*. 2011. № 2/3. С. 14–22.
53. Інноваційні технології навчання в умовах модернізації сучасної освіти / за наук. ред. Л. З. Ребухи. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 143 с.
54. Історія України ХХ століття у підручниках європейських країн. URL: https://ui.org.ua/sectors/projects/research-sectors/history-of-ukraine-in-european-countries-textbooks/?fbclid=IwY2xjawE5qsVleHRuA2FlbQIxMAABHX1UwBdK-bmQk_-GUUpzqIDhwGAQ6b-HzaPFs6_7JrLG8lUkSKDwuFIx2og_aem_99kIy8sfB1tfMliglVKtNw
55. Історик і влада. Колективна монографія / Відпов. ред. В. Смолій. К.: Інститут історії України НАН України, 2016. 543 с. URL: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-02-7782-3/978-966-02-7782-3.pdf>
56. Кашкар'юв Г. В. Методика викладання правознавства в школі в опорних схемах і таблицях. Х.: Основа, 2011. 64 с.
57. Карташова Л. А. Розвиток цифрової компетентності педагога в інформаційно-освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 68. № 6. С. 193–205.
58. Мисан В. Місія шкільної історії: вчити мислити, чи зазубрювати факти-події? *Проблеми дидактики історії*. 2017. Вип. 9. С. 77–85.
59. Мисан В. О. Полікультурність у змісті шкільної історії: вимога часу, чи забаганка науковців. *Проблеми дидактики історії*. 2020. Вип. 11. С. 24–31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prdist_2020_11_5
60. Мороз П. В. Мороз І. В. Дослідницька діяльність учнів у процесі навчання всесвітньої історії в основній школі: методичний посібник. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 96 с.
61. Настільна книга молодого вчителя історії та правознавства / Уклад. І. П. Нікітіна, О. В. Галегова, Ю. О. Нікітін. Х.: Ранок, 2010. 256 с.
62. Нікітіна І. П., Нікітін Ю. О., Шеліхова В. В., Кожемяка О.Л. Науково-дослідницька діяльність учнів 5–11 клас. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 144 с.
63. Пометун О. Активне навчання: теорія й застосування у навчанні історії в Новій українській школі. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-315-6-12>
64. Пометун О. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності учнів в умовах війни та повоєнного розвитку України. *Український Педагогічний журнал*. 2023. № 2. С. 62–72. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-62-72>
65. Ремех Т. О. Практичні заняття з правознавства: методичний аспект. *УІЖ*. 2016. № 4. С. 43–51. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/208>

66. Рябовол Л. Т. Навчання правознавства учнів основної і старшої школи на засадах системного підходу. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. Бердянськ: БДПУ, 2011. № 2. С. 213–220.
67. Рябовол Л. Аксіологічний підхід: реалізація у змісті навчального предмета «Основи правознавства» (9 клас). *Проблеми сучасного підручника*. 2024. № 31. С. 201–210. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-31-201-210>
68. Стан і тенденції розвитку шкільної освіти в країнах ЄС, США та Китаї: навчально-методичний посібник / Ред. О. І. Локшина. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2021. 110 с. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/05/21.6-STAN-I-TENDENTSIYI-ROZVYTKU-SHKILNOYI-OSVITY-V-KRAYINAKH-YES-SSHA-TA-KYTAYI-2.pdf>
69. Старєва А. М. Методика навчання суспільствознавства: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2013. 484 с.
70. Старжець В. І. Виховний потенціал молодіжної політики ОУН в умовах сучасної інформаційної війни. *Zaporizhzhia Historical Review*. 2022. Вип. 6(58). С. 280–286. URL: <https://doi.org/10.26661/zhv-2022-6-58-27>
71. Старжець В. І. Практичні заняття на уроках історії України як важливий чинник формування історичної пам'яті старшокласників. *Політика пам'яті: досвід Європи для України. Мат. І Міжн. наук. кон. 17-18 лист. 2023 р., м. Запоріжжя*. ЗНУ, 2023. С. 164–168. https://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Statti_z2012/tezi_Memory_Politics-2023-11.pdf
72. Терно С. Гвардія Табачника і підручники з історії для НУШ. *Освітня політика. Портал громадських експертів*. 11.10.2022. URL: <http://education-ua.org/ua/component/content/article/12-articles/1416-gvardiya-tabachnika-i-pidruchniki-z-istoriji-dlya-nush>
73. Терно С. О. Інструменти коучингу в професійному розвитку вчителя історії. *Історія в рідній школі*. 2022. № 2-3. С. 9-14. URL: <https://fsu-znu.academia.edu/SergiyTerno>
74. Терно С. О. Теорія розвитку критичного мислення (на прикладі навчання історії): посібник для вчителя. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2011. 105 с. URL: http://ppko-koippo.edukit.kr.ua/Files/downloads/Terno_CTDTheory-1.pdf
75. Тиждень з історії та правознавства в школі / упор. Н. Харківська. Х.: Основа, 2006. 112 с.

14. Інформаційні ресурси. Нормативно-правова база.

1. Міністерство освіти і науки України. *Законодавство*. Розділ – Загальна середня освіта. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/zagalna-serednya-osvita>
2. Чинні навчальні програми. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi>
3. Нова українська школа. Режим доступу: <https://nus.org.ua/>
4. Інститут модернізації змісту освіти. Розділ – електронні версії підручників. Режим доступу: <https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>
5. Інститут педагогіки НАПН України. Розділ – методичні посібники. Режим доступу: <https://undip.org.ua/rubric/metodman/>
6. Освітній проєкт «На урок». Режим доступу: <https://naurok.com.ua/>
7. «Всеосвіта» - Національна освітня платформа. Режим доступу: <https://vseosvita.ua/>
8. Шкільне життя. Режим доступу: <https://www.schoollife.org.ua/>
9. Український інститут національної пам'яті. Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua>
10. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
11. Електронна бібліотека Чтиво. Розділ – Історична література. Режим доступу: <http://chtyvo.org.ua/genre/istorychna/books/>
12. The Council of Europe. History Teaching – History Education. Режим доступу: <https://www.coe.int/en/web/history-education/home>